

Životní úroveň: Evropa vs. USA – co čísla neříkají

Američané vydělávají a spotřebovávají víc; Evropané žijí déle, bezpečněji a s více volným časem. Které srovnání je pravdivé, záleží na tom, co měříte.



Tahle stránka je druhá polovina bilance, kterou začínáme v otázce **Zaostává Evropa za USA?** Tam jsou čísla, ve kterých Amerika vede. Tady jsou ta, o kterých se v debatě o „zaostávání“ mlčí – a na konci důvod, proč se obě poloviny musí číst dohromady.

Co kupuje americká výplata

Vyšší příjem je reálný: americké platy jsou i po přepočtu na ceny znatelně vyšší a průměrný Američan spotřebuje víc – větší dům, větší auto, víc služeb (podrobně v otázce **Platy v USA vs. v Evropě**). Jenže část té výplaty nekupuje životní úroveň, ale pojistky proti rizikům, která Evropan nemá: zdravotní pojištění za stovky dolarů měsíčně, spoření na studia dětí, rezervy pro případ výpovědi, která může přijít ze dne na den.

Co čísla neříkají – a co říkají velmi hlasitě

Tři statistiky, které se do HDP nevejdou:

- Čas. Američané odpracují ročně o stovky hodin víc než Němci nebo Francouzi a nemají zákoný nárok na jediný den placené dovolené – jako jediná bohatá země světa. Evropské minimum jsou čtyři týdny.
- Život. Průměrný Američan se dožije zhruba 79 let, obyvatel srovnatelných bohatých zemí téměř 83. Ten čtyřletý rozdíl mají na svědomí hlavně střelné zbraně, opioidy, dopravní nehody a nedostupná péče – tedy věci, které bohatství USA neumí, nebo nechce, vyřešit.
- Bezpečí. Vražednost je v USA zhruba pětinašobná proti západní Evropě. To není abstraktní

číslu; promítá se do toho, kde bydlíte, kudy chodíte a co dovolíte dětem.

K tomu přičtete věci napůl měřitelné: evropská města, kde se dá žít bez auta, jistotu, že nemoc neznamená bankrot, rok rodičovské místo šesti týdnů.

Poctivý součet

Kdyby životní úroveň byla jen výplata, Amerika vyhrává. Kdyby byla jen kvalita a délka života, vyhrává Evropa – a není to těsné. Většina Evropanů by americký příjem chtěla, americký život ne; průzkumy ukazují, že to platí i pro samotné Američany, kteří evropské jistoty vidí zblízka.

Jenže z evropské výhry se nedá žít setrvačně. Delší život, kratší práce a jistoty stojí peníze a platí je ekonomika, která – jak poctivě přiznává druhá polovina téhle bilance – roste pomaleji než americká. Evropa má co bránit; otázka je, jestli to ubrání bez růstu. A růst, jak ukazují ostatní stránky téhle rubriky, je z velké části otázka měřítk: jednoho trhu, jednoho kapitálu, jednoho kontinentu.

Všechny otázky →

ČASTÉ OTÁZKY

Kde je vyšší životní úroveň – v USA, nebo v Evropě?

Záleží, co měříte. V příjmech a spotřebě vedou Spojené státy, v délce života, bezpečí, volném čase a sociálních jistotách Evropa. Poctivá odpověď je bilance, ne jedno číslo.

O kolik déle žijí Evropané?

Průměrná délka života v USA je kolem 79 let, ve srovnatelných bohatých zemích včetně západní Evropy téměř 83 – rozdíl zhruba čtyř let, způsobený hlavně odvrátitelnými příčinami: zbraněmi, drogami, nehodami a nedostupnou péčí.

Kolik dovolené mají Američané?

Zákonný nárok žádný – USA jsou jediná bohatá země bez celostátně garantované placené dovolené. V EU jsou minimem čtyři týdny, ve Francii pět; k tomu Evropané odpracují ročně o stovky hodin méně.

Je zdravotní péče v USA opravdu tak drahá?

USA dávají na zdravotnictví největší podíl ekonomiky na světě, přesto miliony lidí nejsou pojištěné a účty za léčbu jsou častou příčinou osobních bankrotů. Evropan tohle riziko prakticky nezná.

Takže je Evropa lepší místo k životu?

Pro většinu měřitelných věcí mimo výplatu ano. Háček je v trendu: bez hospodářského růstu bude evropský model stále těžší ufinancovat – proto se obě srovnání, životní úroveň i výkon ekonomiky, musí číst spolu.

ZDROJE

- KFF / Peterson Health System Tracker: střední délka života USA 79,0 (2024) vs. ~82,7 srovnatelné země
- Johns Hopkins (2024): rozklad rozdílu – zbraně, drogy, nehody
- OECD: odpracované hodiny ročně (USA vs. Německo/Francie); homicide rates (~5,8 vs. ~1 na 100 tis.)
- Směrnice EU 2003/88 (4 týdny dovolené); francouzský zákoník práce (5 týdnů)
- OECD/Eurostat: výdaje na zdravotnictví, pojištěnost